

POLITOLOGICKÁ REVUE

CZECH POLITICAL SCIENCE REVIEW

1 / 2016

KAREL B. MÜLLER

K čemu instituce? Jsme přeci samí slušní lidé! Příčiny, důsledky a řešení nedůvěry v zastupitelské sbory v Česku

KAROLÍNA MUSILOVÁ

Národní park Šumava a obce na jeho území: Příklad postmateriálního štěpení?

ONDŘEJ KLAPAL

Co strany sdílejí na Facebooku? Analýza příspěvků českých politických stran před volbami 2010 a 2013

KRZYSZTOF KRAKOWSKI

State capacity and violence in civil war: Counterintuitive evidence from Colombia

JANA HOVORKOVÁ

Františkova mentální mapa nedostatečné důstojnosti člověka konstruovaná projevy Urbi et Orbi

POLITOLOGICKÁ REVUE

Redakční rada /

Jan Němec (šéfredaktor), Štěpán Drahokoupil (výkonný redaktor)
Ladislav Cabada, Vladimíra Dvořáková, Vlastimil Fiala, Vít Hloušek, Michal Kubát,
Zdenka Mansfeldová, Jan Outlý, Blanka Řichová, Lukáš Valeš, Milan Znoj

Redakční okruh /

Marek Bankowicz (Krakov), Peter Bugge (Aarhus), Seán Hanley (Londýn),
Petr Kopecký (Leiden), Alenka Krašovec (Lublaň), Kevin Deegan-Krause (Detroit),
Darina Malová (Bratislava), Françoise Mayer (Praha), Jacques Rupnik (Paříž),
Dieter Segert (Viedeň), Jacek Sroka (Vratislav), Tom Thieme (Chemnitz)

Časopis vychází dvakrát ročně (léto, zima).

Cena jednotlivého čísla 150 Kč, celoroční předplatné 300 Kč.

Objednávky předplatného /

www.cspv.cz/index.php/cz/politologicka-revue/online-objednavka

Časopis vychází od roku 1994, od roku 1995 procházejí rukopisy
oboustranně anonymním recenzním řízením.

Informace pro autory / www.cspv.cz/index.php/cz/politologicka-revue

Časopis je poskytován redakcím časopisů International Political Science
Abstracts – Documentation Politique Internationale a The Central
European Journal of Social Science and Humanities (CEJSH) a databázím
EBSCO Political Science Complete, C.E.O.L. a ProQuest Political Science.
Politologická revue je dále indexována v mezinárodní databázi ERIH Plus.

Vydává Česká společnost pro politické vědy

Nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3

www.cspv.cz

E-mail: nemecj@vse.cz

Jazykové korektury anglických textů / Jeremy Alan Garlick

Grafické řešení / Lenka Prokopová | designed by Le

Tisk / SWL – ofsetová tiskárna, Středohorská 549, Praha 10

Časopis vychází s finanční podporou Akademie věd ČR.

Evidenční číslo periodického tisku MK ČR E 6999

ISSN 1211-0353

Articles

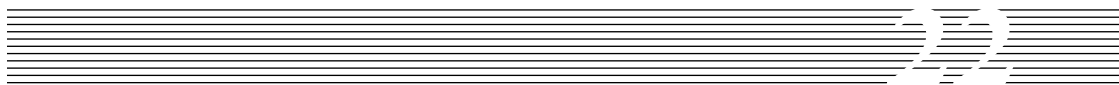
- Karel B. Müller* / Why Institutions? We are indeed all decent people!
Causes, consequences and solutions of distrust in representative
bodies in the Czech Republic 5
- Karolína Musilová* / Šumava National Park and its municipalities:
The case of post-material cleavages? 41
- Ondřej Klapal* / What do parties share on Facebook?
An analysis of Czech political parties' posts before 2010
and 2013 elections 69

Research Notes

- Krzysztof Krakowski* / State capacity and violence in civil war:
Counterintuitive evidence from Colombia 97
- Jana Hovorková* / Francis' mental map of insufficient human
dignity constructed through messages Urbi et Orbi 117

Book Reviews

- 135

**Stati**

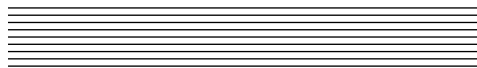
<i>Karel B. Müller</i> / K čemu instituce? Jsme přeci samí slušní lidé!	
Příčiny, důsledky a řešení nedůvěry v zastupitelské sbory v Česku	5
<i>Karolína Musilová</i> / Národní park Šumava a obce na jeho území:	
Případ postmateriálního štěpení?	41
<i>Ondřej Klapal</i> / Co strany sdílejí na Facebooku?	
Analýza příspěvků českých politických stran před volbami 2010 a 2013	69

Konzultace

<i>Krzysztof Krakowski</i> / State capacity and violence in civil war:	
Counterintuitive evidence from Colombia	97
<i>Jana Hovorková</i> / Františkova mentální mapa nedostatečné	
důstojnosti člověka konstruovaná projevy Urbi et Orbi	117

Recenze

<i>Vladimír Naxera</i> / Daniel Kunštát: Za rudou oponou.	
Komunisté a jejich voliči po roce 1989	135
<i>Štěpánka Zemanová</i> / Pavel Dufek a Hubert Smekal a kol.:	
Lidská práva v mezinárodní politice	138
<i>Jan Němec</i> / Donnatela M. Viola (ed.):	
Routledge Handbook of European Elections	142



Národní park Šumava a obce na jeho území: Případ postmateriálního štěpení?*

Karolína Musilová**

Abstract /

Šumava National Park and its municipalities: The case of post-material cleavages?

The discussion over Šumava National Park and its future not only affects the municipalities in its area, but also many other actors. Local municipalities depend mainly on income from tourism and they often feel that they cannot fully develop; environmentalists, on the other hand, seek to increase the extent of the protected areas. This conflict affects the public discussion and may lead to a change in legislature, coalition disputes, or even the collapse of the government. The paper examines whether it is possible to analyse this conflict using the concept of post-material cleavages. First, the context of the conflict and the main controversial points are presented. Consequently, the attitudes of stakeholders and the most important political consequences are analysed at both local and national level.

Keywords /

cleavages, municipalities, national park, post-material values

* Stať vznikla v rámci projektu Grantové agentury Univerzity Karlovy v Praze č. 256216 – „Postmateriální štěpení v systému víceúrovňového vládnutí České republiky“.

** Mgr. Karolína Musilová, Katedra politologie, Institut politologických studií, Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze, U Kříže 8, 158 00 Praha 5 – Jinonice. E-mail: karolina.musilova@fsv.cuni.cz

Úvod

Společenské a ekonomické změny posledních let vedou ke vzniku či znovuotevření konfliktů ukotvených na lokální úrovni, které ale ovlivňují celý politický systém České republiky. Nejviditelnějšími z jejich projevů jsou rozštěpené vládní koalice, časté personální změny na vedoucích postech, návštěvy vrcholných státních představitelů na zasedání zastupitelstev malých obcí nebo dokonce střety aktivistů s policií. Velmi často v nich jde o střet materiálních a postmateriálních hodnot, tedy například o spor mezi ekonomickým rozvojem a vznikem pracovních míst na straně jedné a ochranou přírody na straně druhé. Příkladem takového konfliktu je spor o směřování Národního parku Šumava (dále NPŠ) a postavení obcí, na jejichž území zasahuje.

Tento konflikt, kde se střetávají obyvatelé a představitelé místních samospráv, Správy NP, environmentální organizace a laická i odborná veřejnost, ovlivňuje veřejnou diskuzi od samého založení NPŠ, přitahuje vyjádření politických představitelů všech úrovní a inicioval vznik mnoha zájmových sdružení a petic. V případě nových ministrů životního prostředí je otázka NPŠ jednou z prvních záležitostí, ke které se vyjadřují, podobně jsou nově zvolení poslanci oslovováni místními starosty. Vzhledem k popsaným projevům se nabízí otázka, zda je možné tento typ konfliktu zkoumat prostřednictvím konceptu konfliktních linií. Nejde přitom o ojedinělý případ. Podobně se jeví i v současné době znovu aktuální konflikt o prolomení těžebních limitů, ve kterém se kromě místních obyvatel, představitelů samospráv a těžařských společností angažují i ministři, prezident a velké množství dalších politiků i aktivistů.

Článek si klade za cíl zodpovědět otázky, zda se v případě tohoto konfliktu jedná o postmateriální štěpení a jakým způsobem se odráží na celostátní úrovni. Kromě samotné analýzy konfliktu leží význam takto položené výzkumné otázky i v tom, že umožňuje nahlédnout na známý koncept novým způsobem, a to prostřednictvím jeho použití v kontextu lokální úrovně.

Po teoretické stránce článek pracuje s konceptem konfliktních linií, který do politické vědy vnesl Stein Rokkan. Ten ve studii, na níž pracoval spolu se Seymourem Martinem Lipsetem, přišel s tezí, že konflikty dlouhodobě zakořeněné ve společnosti se odrážejí ve stranickém systému. Politické strany v jejich pojetí ztělesňují kontrastující zájmy a napětí ve společenské struktuře a nutí občany postavit se na jednu ze stran konfliktní linie (Lipset & Rokkan, 1967: 5). Čtyři základní konfliktní linie a jejich vznik ilustruje následující tabulka:

Tabulka 1: Národní a průmyslová revoluce a konfliktní linie

	Teritoriální dimenze	Funkční dimenze
Národní revoluce	centrum – periferie	stát – církev
Průmyslová revoluce	město – venkov	vlastníci – pracující

Zdroj: Hloušek & Kopeček, 2004 (podle Lipset & Rokkan, 1967).

Přestože jde o poměrně starý koncept, je stále předmětem zájmu mnoha autorů. Trendy a směry ve zkoumání, které lze sledovat v posledních letech, jsou například aplikace konceptu mimo západní Evropu (např. Moreno, 1999; Bornschier, 2009), posun směrem k mikroúrovni a individuálním charakteristikám a aktérům (Doležal, 2010; Doležal, 2012; Stubager, 2010; Van der Brug, 2010; Henjak, 2010; Knutsen, 2010) nebo hledání nových dimenzí štěpení, tj. např. autoritarismus – libertariánství, štěpení definované postojem k evropské integraci a globalizaci atp. (např. Inglehart, 1971; Inglehart, 1977; Inglehart, 1997; Dalton & Flanagan, 1984; Lijphart, 1981; Lijphart, 1999; Kitschelt & McGann, 1995; Kriesi, 2010; Kriesi et al., 2006; Kriesi et al., 2008; Hloušek, 2007; Stubager, 2010; Bornschier, 2010).

Rokkan a Lipset v závěru své práce načrtli myšlenku, že volební chování nejmladší generace voličů neodpovídá do té doby tradičním vzorcům. Posunu v hodnotové orientaci mezi příslušníky poválečné generace se věnoval Ronald Inglehart, který obohatil původní koncept o postmateriální dimenzi. Ve svém článku z roku 1971 *The Silent Revolution in Europe: Intergenerational Change in Post-Industrial Societies* Inglehart představuje svoji koncepci „tiché revoluce“, která je charakterizována postupnou změnou hodnotové orientace směrem k postmaterialismu v západoevropských společnostech (Inglehart, 1971). Svůj koncept podložil rozsáhlými šetřeními mezi občany evropských zemí a dále ho rozvinul v knize *The Silent Revolution: Changing Values And Political Styles Among Western Publics* z roku 1977 (Inglehart, 1977). Koncept postmateriálního štěpení dále rozvíjeli například S. C. Flanagan a A. I. Lee (2003) nebo L. Blume a D. Sack (2008), zkoumání tzv. zelených stran jakožto jednoho z nejvýraznějších projevů se věnovali B. Tranter a M. Western (2009). Nejnověji pak otázku štěpení na základě rozdílných hodnot zpracovali např. N. Eggert a M. Giugni (2015).

Článek vychází z definice štěpení podle S. Bartoliniho a P. Maira, kteří podobně jako další autoři (např. Taylor & Rae, 1970; Maor, 1997; Tóka, 1998) upozornili na to, že samotný pojem štěpení je v Rokkanově a Lipsetově díle definován poměrně vágně, což může vést k jeho záměně s jakýmkoliv jiným projevem společenského rozdělení. Jejich definice reagovala na autory, v jejichž pojetí bylo štěpení redukováno pouze na politickou či sociální rovinu, a pokouší se propojit sociální strukturu s politickým pořádkem (Bartolini & Mair, 1990: 215–217). Jedná se tedy o určitou formu uzavřenosti některých sociálních vztahů provázenou voličskou mobilizací a politizací, která se projevuje ve třech rovinách – empirické,

normativní a organizační (Bartolini & Mair, 1990: 213). Empirická rovina odpovídá příslušnosti k určité sociální skupině, ať už na základě socioekonomických, demografických, jazykových, či jiných faktorů. Normativní rovinu charakterizuje sdílení hodnot či postojů danou sociální skupinou. Třetí, tj. organizační rovina, potom odpovídá politizaci a institucionalizaci sociálních vazeb skupiny. V ideálním případě je tímto výsledkem vznik politické strany, může jít ale i o další prostředky reprezentace skupinových zájmů, jako například odbory, komory atp. (Bartolini & Mair, 1990: 207–213).

Článek představuje jedinečnou případovou studii, která je vymezena jednak teritoriálně, tj. 22 obcemi, na jejichž správním území se NPŠ nachází, jednak funkčně, tzn. aktéry, kteří do konfliktu vstupují, a jejich vzájemnými vztahy. Působí jednotlivých aktérů, tj. prezidentů, politických stran, zájmových skupin, občanských a environmentálních¹ sdružení a dotčených organizací a institucí (především Správa NP a CHKO, Ministerstvo životního prostředí) jsou analyzovány na základě uveřejněných tiskových zpráv, dokumentů a informačních materiálů vydaných konkrétními aktéry. Analýza postojů politických stran je založena na oficiálních stranických dokumentech, volebních programech a vyjádřeních jednotlivých představitelů. Pro zjištění postojů představitelů samospráv bylo v průběhu ledna a února 2014 provedeno šetření formou polostrukturovaných rozhovorů s otevřenými otázkami. Tato forma byla zvolena s ohledem na limitovanou dostupnost jiných zdrojů (zápisy a usnesení, vyjádření v médiích, tiskové zprávy atp.), příp. jejich omezenost na nejexponovanější obce (zejména Modrava, Horní Planá, Prášíly) nebo pouze na určité aspekty konfliktu.

Vzorek zahrnuje všech šest jádrových obcí,² které spadají do NPŠ 100 % svého správního území. Jde o obce Horská Kvilda, Kvilda, Modrava, Prášíly, Srní a Stožec. Z pěti tzv. hraničních obcí zahrnuje vzorek tři, konkrétně Strážný, Borová Lada a Nové Hutě. Z 11 okrajových obcí je jich ve vzorku pět, a to obec Nicov a města Horní Planá, Volary a Kašperské Hory. Z celkem 13 municipalit vzorku jich pět leží v Plzeňském a osm v Jihočeském kraji. Pokud jde o výkon přenesené státní správy, zahrnuje vzorek obce I. i II. stupně. Ve výběru jsou zahrnuty jak malé obce s desítkami obyvatel (př. Modrava, Nicov), tak města, kde se počet obyvatel blíží 4 000 (Volary). Rozhovory byly doplněny dokumenty jednotlivých obcí (zápisy z jednání, usnesení, tiskové zprávy). Dalším zdrojem je monitoring celostátních i lokálních médií. Empirické šetření proběhlo v souvislosti se zpracováním diplomové práce (Musilová, 2014).

V první části článku jsou nastíněny hlavní příčiny současného sporu z pohledu samospráv, a to jednak z hlediska institucionálního, jednak v kontextu diskuze s environmentálními hnutími. Tato část je uvedena stručným nástinem historického a ekonomického kontextu, který do značné míry vysvětluje příčiny dnešního dění.

Perspektiva místních obcí byla zvolena proto, že jde o klíčové politické aktéry na lokální úrovni a zároveň je existence NP ovlivňuje zcela zásadně, ať již v negativním, nebo pozitivním smyslu. Poté budou zkoumány projevy konfliktu, a to prostřednictvím analýzy nejznámějších kauz a na základě postojů zainteresovaných aktérů. Byly vybrány takové

příklady, které bylo možné pozorovat na celostátní úrovni a měly přesah do politické sféry a zároveň byly nejčastěji zmiňovány³ a diskutovány v celostátních médiích.

NP a samosprávy

Národní park Šumava⁴ byl vyhlášen nařízením vlády v roce 1991, již samotné vyhlášení bylo ale v mnoha ohledech problematické. V příslušném dokumentu se mj. uvádí, že „*Posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí (...), jakož i využití území národního parku k turistice a rekreaci nezhoršující přírodní prostředí*“ a „*Hospodářské a jiné využití národního parku musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů podle odstavce 1*“ (Nařízení vlády č. 163/1991 Sb.). Zejména interpretace formulace „*uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí*“ je často důvodem sporů mezi zastánci tzv. ekologické⁵ a lesnické⁶ koncepce. Zvolená strategie péče se obvykle odvíjí od obsazení Ministerstva životního prostředí a jím jmenovaného postu ředitele Správy NP, na kterém se od roku 1991 vystřídalo již 10 různých osobností, z nichž každá prosazovala jiný způsob péče o území.

Ze socioekonomického ani demografického⁷ hlediska se oblast příliš neliší od jiných pohraničních regionů. Ekonomická aktivita území se v průběhu let výrazně měnila,⁸ po otevření hranic a zřízení NP došlo k výraznému nárůstu v oblasti služeb a naopak poklesu primárního sektoru a zpracovatelského průmyslu. V současné době je hlavní ekonomická aktivita regionu směřována jednak do oblasti lesnictví a zemědělství, dále pak do cestovního ruchu (Bičík & Perlín, 2010: 117–118). Představitelé některých samospráv⁹ ale často poukazují na to, že velké množství podnikatelů v cestovním ruchu sice provozuje svá zařízení na území parkových obcí, jejich sídla jsou ale mimo park. To vede ke snižování významu ekonomického přínosu NP pro rozvoj obcí v postojích jejich představitelů.

Institucionální vztah obcí a NP

Institucionální vztah obcí a NP je poznamenán především omezeními ve výkonu samosprávy a jistou roztržistostí státní správy. Výkon samosprávy je totiž v případě šumavských obcí ošetřen nejenom zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích, nýbrž i zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Výkon určitých samosprávných činností je tedy pro obce komplikovaný, příp. nákladný, některé činnosti (např. vjezd automobilů na určité komunikace) jsou pak podmíněny souhlasem Správy NP. Samostatnou kapitolou jsou možnosti územního rozvoje a povolování staveb. Zde má nezastupitelnou roli Správa NP, která částečně přejímá roli stavebního úřadu (Dohnal, Hubený a kol., 2010: 74). Při tvorbě územního plánu je potom obec povinná postupovat v souladu se schváleným plánem péče. Specifika má i nakládání obcí s majetkem, a to především v případě obecních lesů, kde se uplatňují odlišné postupy než v běžných hospodářských lesích.

Ještě komplikovanější je výkon státní správy na území NP: 22 samospráv, na jejichž území NP zasahuje, spadá pod působnost dvou krajů, tří okresů a pěti obcí s rozšířenou působností. Bez ohledu na administrativní rozdělení pak na celém území vykonává určité kompetence přímo Správa NP. Rozsah pravomocí Správy NP je určen § 78 zákona 114/1992 Sb. Charakteristická je roztržičnost plynoucí z rozdělení kompetencí mezi jednotlivá pracoviště a jejich umístění.¹⁰ V záležitostech, ke kterým se vyjadřují různé úřady, je tedy nutné jednat s mnoha subjekty, které se nezřídka názorově rozcházejí. Příkladem můžou být kauzy s povolováním staveb na území NP. Přestože Správa NP se k nim vyjadřuje, rozhodnutí příslušného úřadu nemusí vždy korespondovat. Zároveň jsou známy případy, kdy nová stavba nerespektovala původní projekt, a tedy ani stavební povolení. Zatím ale nedošlo k tomu, že by stavební úřad nařídil nepovolenou stavbu zbourat (Novotný, 2014).

Obce mají samozřejmě možnost určitým způsobem reagovat na vývoj v parku, a to prostřednictvím Rady NP (§ 20 zákona č. 114/1992 Sb.) jakožto iniciativního a konzultačního orgánu Správy NP. Členy Rady jsou ze zákona zástupci všech samospráv, na jejichž území park leží, zástupce Horské služby a obou krajů, dále zástupci podnikatelů a zemědělců, místních ekologických a občanských sdružení, odborníků v oboru ekologie, lesnictví, geologie a zástupci dalších národních parků. Z 13 oslovených starostů hodnotí Radu NP pozitivně šest respondentů, a to hlavně díky její roli při předávání informací mezi samosprávami, Správou NP, Ministerstvem životního prostředí a v omezené míře i zástupci environmentálních hnutí.

Zdroje konfliktu z perspektivy lokální úrovně

Zdroje konfliktu ve vztahu k existenci NP

Zkoumáme-li, zda existuje štěpení či rozpor mezi zájmy obcí a ochranou přírody ve smyslu co nejmenší míry zasahování člověka do přírodních procesů, je nutné blíže analyzovat vztahy samospráv, Správy NP a Ministerstva životního prostředí, a to nejen v rovině institucionální, ale především v rovině empirické. Tabulka 2 shrnuje všechny problémy související s přítomností NP na území obcí, které v rozhovorech představitelé samospráv zmínili.

Tabulka 2: Problematické aspekty existence NP podle představitelů samospráv

	<i>Počet obcí</i>
Problémy s rozvojem	11
Chybějící koncepce	10
Nemožnost využívat les	6
Nezaměstnanost	6
Odchod lidí z obce	5
Minitendry	5
Omezená možnost využití území obce	4
Pozemkové vlastnictví	4

Zdroj: Autorka na základě provedených rozhovorů.

Poznámka: Pozemkové vlastnictví = nevypořádané majetkové vztahy obcí a státu okolo pozemků spadajících do III. zón a cest; Omezená možnost využití území obce = zákaz vstupu nebo vjezdu do určitých částí katastrálního území a nemožnost hospodářského využití; Minitendry = kritika způsobu, jakým jsou zadávány lesní práce na území NP; Nemožnost využívat les = nemožnost nakládat se dřevem na svém území, a to jak ve smyslu těžby, tak ve smyslu odstranění popadaných stromů (z toho vyplývá i paradoxní situace, kdy obyvatelé nemohou na topení používat místní popadané dřevo, proto jsou zde zařazeny i výroky kritizující tuto praxi); Problémy s rozvojem = nejrůznější problémy s rozvojem obce, stavební regulace, komplikované procesy povolování.

Často diskutovaným problémem ve vztahu k existenci NP je diskontinuita v jeho vedení, což je zřejmé jednak z rozhovorů s respondenty, jednak z oficiálních tiskových materiálů Svazu obcí NPŠ, který sdružuje všechny obce na území parku s výjimkou Prášil (Svaz obcí NPŠ, s.d.). Za dobu existence NP se v úřadu ředitele vystříдалo 10 různých osob, přičemž jejich postoje k rozvoji oblasti se často diametrálně lišily. Různé přístupy k péči o park uplatňovali i různí ministři. Velmi zjednodušeně lze říct, že někteří ministři, resp. jimi jmenovaní ředitelé, preferovali spíše „lesnický“ pohled na oblast parku, který je spojen se zásahy proti škůdcům a aktivním přístupem při péči o les, jiní naopak upřednostňovali „ekologický“ postoj, jehož klíčovým prvkem je bezzásahovost ve vymezených zónách a důraz na samoobnovovací funkci lesa. Přestože jde na první pohled o spíše odbornou otázku, pro probíhající konflikt je podstatná z toho důvodu, že dochází k určitému omezení dlouhodobého plánování rozvoje obcí, což je z pohledu jejich představitelů problematické.¹¹

Velmi se liší i vnímání jednotlivých ředitelů NP ze strany obcí. V době výzkumu zastával tuto pozici Jiří Mánek, kterého pozitivně vnímalo devět z 13 respondentů, a to především díky lepší komunikaci se samosprávami.¹² Jeho odvolání a nahrazení Pavlem Hubeným již

nebylo předmětem polostrukturovaných rozhovorů, z mediálních vyjádření a uskutečněné demonstrace v Horní Plané je ale zřejmé, že větší část představitelů samospráv tuto změnu hodnotila v danou chvíli spíš negativně (Janouš, 2014b). Je tedy zřejmé, že výše zmíněná nejistota při dlouhodobém plánování způsobená institucionálním nastavením může být ještě posílena častými změnami ve vedení NPŠ.

V otázce ekonomického přínosu NP neexistuje na straně obcí jednoznačný postoj, zdá škála možných dotačních programů a turistický ruch v oblasti vyváží omezení, která z přítomnosti NP vyplývají. Podle studie „Ekonomické dopady rozdílných scénářů péče o NP Šumava“ britské společnosti EFTEC by ekologická koncepce správy NP znamenala zisky v řádu miliard Kč (Hnutí DUHA, 2014a). Tato čísla ale zpochybňují představitelé místních samospráv, kteří v rozhovorech poukazují na míru nezaměstnanosti v obcích (často spojenou s odlivem populace a problémy starších občanů reagovat na jinou strukturu ekonomických aktivit), komplikované získávání lesních prací pro místní obyvatele nebo na fakt, že subjekty těžící z turistického ruchu mají sídla mimo obce (rozhovory s představiteli obcí Borová Lada, Horní Planá, Kašperské Hory, Modrava, Nicov, Nové Hutě, Srní, Stožec, Strážný). Tento rozpor ilustruje nejen odlišné vnímání významu parku, ale i odlišná očekávání jednotlivých aktérů.

Veřejnost často v případě Šumavy vnímá konflikt pouze jako spor mezi zasahováním v lese a ponecháním území přírodním procesům. Přestože v rámci polostrukturovaného rozhovoru nebyla otázka na zasahování přímo položena, devět respondentů se vyjádřilo v tom smyslu, že v určitých případech je nutný zásah člověka. I z vyjádření starostů v médiích nebo v průběhu sněmovních a senátních jednání vyplývá, že velká většina obcí podporuje spíše lesnický způsob řízení parku.

Tabulka 3: Postoje respondentů k zasahování na území NP

	<i>Počet obcí</i>
Za určitých okolností možnost zasáhnout	9
Nevyjádřili se	3
Bezzásahová území za všech okolností	1

Zdroj: Autorka na základě provedených rozhovorů.

Zdroje konfliktu ve vztahu k environmentálním zájmovým sdružením/aktivistům

Jedním z nejviditelnějších sporů je názorový střet představitelů samospráv a části environmentálních organizací. Všichni oslovení respondenti se bez ohledu na postoj k fungování

parku shodli, že nesouhlasí se současným způsobem zasahování nevládních organizací a aktivistů do situace na Šumavě. Vyhrocenost vztahů, která se projevuje nejen formou nejrůznějších vyjádření, ale i demonstracemi nebo protesty, komplikuje snahy o hledání kompromisního řešení konfliktu.

Hlavní sporné momenty zobrazuje tabulka 4. Na základě analýzy jednotlivých odpovědí respondentů byla vytvořena klasifikace, kam byly jednotlivé výroky zařazeny.

Tabulka 4: Spory s aktivisty – klasifikace výroků respondentů

	<i>Počet obcí</i>
Komunikace, způsob vyjádření	8
Nejasná motivace	8
Problematika mimo ochranu přírody	7
Výběr témat, nedůslednost	5
Aktivisté mimo region	5
Uvádění nepravdivých údajů	2

Zdroj: autorka na základě provedených rozhovorů

Poznámka: Komunikace, způsob vyjádření = Výroky, ve kterých starostové upozorňovali buďto na špatnou komunikaci s environmentalisty, nebo na situace, kdy aktivita nevládních organizací vedla k neúměrnému vyhrocení akcí; Nejasná motivace = Výroky ilustrující obavy starostů, nakolik jsou představitelé nevládních organizací vedení čirým aktivismem a nakolik jinými zájmy. Typicky jde o snahu zviditelnit se, získat finance na výzkum nebo dosáhnout personálních změn ve vedení NP; Problematika mimo ochranu přírody = Situace, kdy nevládní organizace vstupují do stavebních a správních řízení, která se týkají území obcí, a zasahují do problematiky, která podle starostů přesahuje snahy o ochranu přírody a životního prostředí; Výběr témat, nedůslednost = Výroky, ve kterých starostové zpochybňovali výběr témat v tom smyslu, že nevládní organizace se kriticky staví k jevu, který v jiné oblasti prochází bez povšimnutí, případně kdy jsou aktivity směřovány k ochraně jednoho určitého druhu, nikoliv celého ekosystému; Aktivisté mimo region = Kategorie shrnuje výroky, ve kterých si starostové stěžovali, že k místní situaci se vyjadřují lidé, kteří nemají přímou zkušenost s životem v šumavských obcích. Je sem zahrnuta i kritika aktivistů, kteří se účastnili blokády v lese Na Ztraceném v létě 2011 a nepocházeli z oblasti; Uvádění nepravdivých údajů = Skupina výroků, kdy představitelé nevládních organizací a aktivistů podle oslovených starostů úmyslně používali nepravdivé nebo zkreslené informace.

Projevy konfliktu v politickém systému

Nejznámější kauzy

Následující část textu přibližuje konkrétní příklady, kdy se významným způsobem střetly (nebo stále střetávají) pohledy na fungování NPŠ. Vybrané příklady ilustrují protichůdnost postojů jednotlivých aktérů i hloubku konfliktu. I díky postojům k těmto konkrétním kauzám je pak možné zkoumat pozice jednotlivých aktérů. Projevy konfliktu na národní úrovni pak často vycházejí právě ze snahy o řešení jednotlivých situací.

Blokády na Trojmezí a Na Ztraceném

Mezi nejviditelnější projevy konfliktu patří bezesporu blokády oblastí s naplánovanou asanací. První blokáda proběhla na Trojmezí v létě 1999, když tehdejší ministr životního prostředí Miloš Kužvart povolil vykácení stromů napadených kůrovcem i v prvních zónách NP (Rybníček, 1999). Po skončení blokády nebyla těžba obnovena, což aktivisté označili za úspěch (Hnutí DUHA, 2009).

K blokádě se schylovalo i v roce 2003 poté, co Správa NP začala asanovat stromy napadené kůrovcem v bezzásahové zóně v oblasti Pramenů Vltavy. Hnutí DUHA hrozilo blokádou oblasti, Správa NP tedy s kácením přestala do vydání rozhodnutí Ministerstvem životního prostředí, které po debatě s odbornou komisí nedoporučilo pokračování zásahu (Pelíšek, 2003).

Blokáda v lese Na Ztraceném na Modravsku v létě 2011 se stejně jako ta na Trojmezí snažila prostřednictvím fyzické přítomnosti protestujících zabránit asanaci napadených stromů. V tomto sporu stáli představitelé většiny samospráv na straně Správy NP, která řešila přemnožení lýkožrouta v důsledků orkánu Kyrill. Situace Na Ztraceném byla ale o poznání dramatičtější než blokáda Trojmezí, kde sice došlo k několika zásahům policejních složek, ale ve výrazně menší míře než v létě 2011 (MF DNES, 1999). Napětí mezi aktivisty a příznivci zásahu se tentokrát neprojevalo pouze prostřednictvím tiskových zpráv a mediálních výstupů,¹³ ale i fyzicky, neboť místní obyvatelé zorganizovali vlastní protestní pochod a zároveň pomocí traktorů zablokovali příjezdové silnice na místo blokády (Ihned.cz, 2011). Blokáda Na Ztraceném byla sice v srpnu ukončena, ale následné soudní spory pokračovaly až do prosince 2013, kdy bylo definitivně rozhodnuto, že blokáda byla oprávněná a Správa NP neměla dostatečné povolení pro samotné kácení (Hnutí DUHA, 2014b). Tehdejší Správa NP přesto trvala na tom, že asanace byla nutná a zabránila dalšímu šíření kůrovce (NPŠ, 2011a).

Otevření cesty Luzenským údolím

Druhý spor, který vypovídá o rozdílných pohledech na využívání prostoru parku, je možnost otevření cesty přes hraniční přechod Modrý sloup na Modravsku. Trasa v Luzenském údolí byla dlouhodobě uzavřená kvůli ochraně tetřeva hlušce. Po zkušebním provozu v letech 2009 a 2010, kdy bylo možné v letních měsících cestou projít (Janout, 2014), měl být úsek ve vybraných měsících trvale zpřístupněn 15. července 2014. K tomu ale nedošlo, neboť na základě žaloby Okrašlovacího spolku Zdíkovska a České společnosti ornitologické to zamítl Krajský soud v Českých Budějovicích (Ekolist, 2013). Environmentalisté rozsudek uvítali, příznivci otevření trasy naopak poukazovali zaprvé na to, že trasa byla před rokem 1948 využívána stovky let, zadruhé, že provoz by byl omezen pouze na období, kdy by nebyl tetřev rušen při hnízdění, a zatřetí, že na bavorské straně území je pohyb turistů po vyznačených trasách možný (NPŠ, 2013).

Předsedkyně Okrašlovacího spolku Zdíkovska, jednoho z iniciátorů žaloby, Dagmar Kjučuková, byla za svoje aktivity oceněna Cenou Ivana Dejmalu za mimořádně pozitivní počin související s krajinou (Klos, 2013). Pro mnoho představitelů místních obcí je naopak symbolem přílišného zasahování aktivistů do života samospráv. Sledujeme-li reakce jak odborné, tak laické veřejnosti, i zde se hodnocení situace velmi liší: na jedné straně je výsledek vnímán jako vítězství ochrany přírody a občanského aktivismu, na druhé pak jako přílišné omezování.

Projekt lanovky Klápa – Hraničník

Velmi diskutovanou otázkou je i projekt lanové dráhy na Hraničník v katastru města Horní Planá. Jde patrně o nejtypičtější případ zkoumaného štěpení. Na jedné straně stojí snaha postavit na vrchu Hraničník lanovku a evakuační sjezdovku, která by zlepšila dostupnost lyžařského areálu Hochficht, na druhé obavy o území, kde je v současné době I. zóna a které je díky klimaxovým smrčínám a výskytu tetřeva považované za jedno z nejcennějších na Šumavě.

Starosta města Horní Planá Jiří Hůlka argumentuje vznikem trvalých pracovních míst v regionu, snížením automobilové dopravy z Horní Plané a okolí do areálu a tím, že na rakouské straně kopce se nachází lyžařské středisko. Stavbu podporoval Jihočeský kraj (Březinová, 2011) i ministr životního prostředí Tomáš Chalupa (Pálková, 2012). V lednu roku 2014 se k projektu přiklonila skupina čerstvě zvolených poslanců za hnutí ANO, kteří navštívili Horní Planou (Hornoplánské listy, 2014).

Proti možné stavbě vystupují environmentalisté a současné vedení NP, kteří upozorňují na rozpor projektu se zařazením daného území do chráněné oblasti NATURA 2000, porušení zákona o ochraně přírody a krajiny a na obecně negativní dopad na cennou přírodní lokalitu v důsledku nárůstu outdoorových aktivit (Calla, 2014). Odmítání podobných

zásahů je společné všem environmentálním sdružením, nejvýrazněji se ale profiluje Hnutí DUHA. To zároveň tvrdě kritizovalo tehdejší Správu NP, která chtěla vyjmutím území z I. zóny stavbu umožnit (Charvát, 2014). Současné Ministerstvo životního prostředí na základě posudků projekt zamítlo (Janouš, 2014a).

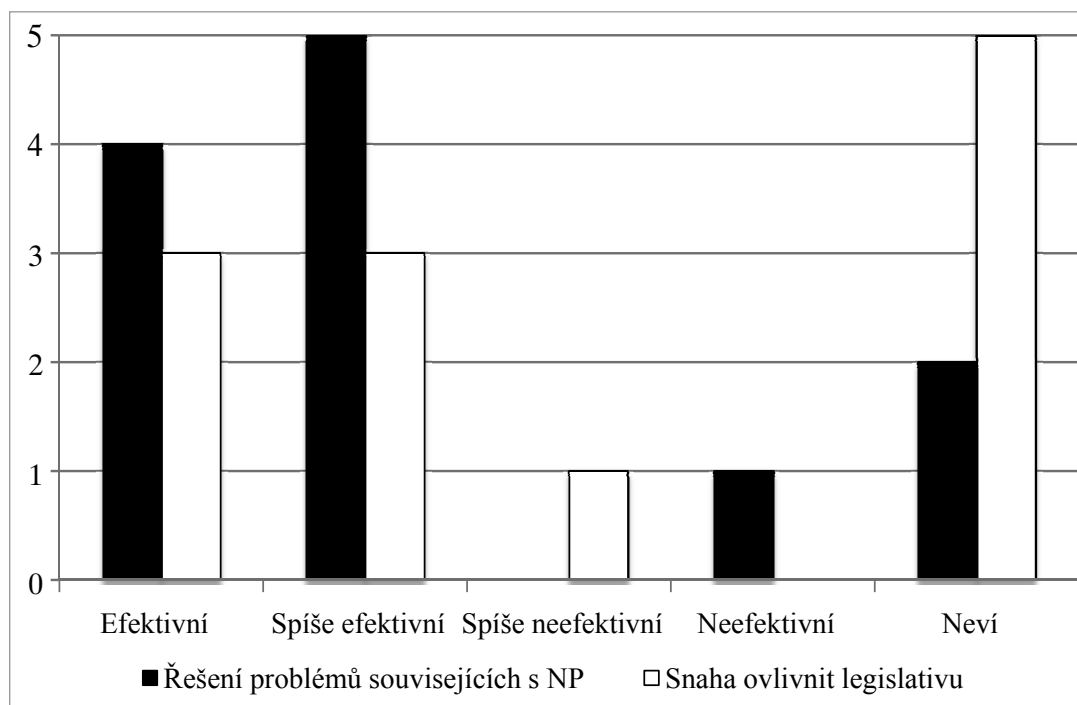
Aktéři

Obce

Snahu obcí vystupovat při jednání pokud možno jednotně dokládá existence již zmíněného Svazu obcí Národního parku Šumava.¹⁴ Díky zahrnutí 21 z 22 místních samospráv funguje Svaz jako partner při jednání s ministerstvy, kraji a dalšími politickými představiteli. O vlivu Svazu vypovídá i to, že figuroval jako jediný zástupce samospráv při přípravě návrhu zákona o NPŠ. Na tuto skutečnost upozornil starosta jediné nečlenské obce Prášíly Libor Pospíšil nejen v průběhu rozhovoru, ale i na společném jednání výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj a zemědělského výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, které se uskutečnilo v dubnu 2013 v obci Modrava (PS PČR, 2013b). Právě obec Prášíly se výrazně odlišuje, neboť dlouhodobě podporuje zvýšení podílu I. zón a bezzásahovost. V rozhovoru to uvedl starosta Pospíšil, což dokládá i jeho vyjádření pro iDnes z června 2011 (Nedvěd, 2011).

Graf 1 ukazuje, jak představitelé oslovených obcí členství hodnotí. Z rozhovorů ale vyplynul jistý rozpor mezi aktivitami svazu a reálnými výsledky při řešení problémů. Jak už bylo řečeno, v případě šumavských obcí je klíčovým zájmem přijetí zákona o NP Šumava, který by nastavil dlouhodobou koncepci správy území a umožnil samosprávám plánování vlastního rozvoje. Svaz byl sice účastníkem jednání, ale rozpuštěním Poslanecké sněmovny v srpnu 2013 se projednávání zákona pozastavilo. I z tohoto důvodu se více respondentů vyslovilo pro možnost „nevím.“ I představitelé obcí, kteří ve vztahu k řešení problémů činnost Svazu nedokázali ohodnotit, se ale shodují, že témata, která jsou na jeho půdě projednávána, by se jen obtížně řešila na úrovni jednotlivých obcí, a že svaz napomáhá při jejich vzájemném informování.

Graf 1: Hodnocení efektivity Svazu obcí NPŠ představiteli samospráv



Zdroj: Autorka na základě provedených rozhovorů.

Zájmová sdružení

Kromě místních samospráv se v problematice Šumavského národního parku angažuje mnoho dalších aktérů. Nejvýraznější jsou environmentálně zaměřená občanská sdružení a aktivisté. Pokud jde o činnost environmentálních sdružení na Šumavě, jedná se o široké spektrum akcí. Krajiní pól reprezentují blokády území, na kterém mělo probíhat kácení, většina akcí ale nenabývá takto dramatických rozměrů a jde především o informování veřejnosti prostřednictvím vlastních publikací, tiskových zpráv nebo infostáneků, organizace konferencí a seminářů, přípravu petic, účast ve správních řízeních a soudních sporech.

Nejvýraznějším sdružením, které jednoznačně podporuje ekologický způsob správy území NP Šumava, je hnutí DUHA. To vzniklo již v roce 1989 v Brně jako český člen mezinárodní sítě *Friends of the Earth*. Do celostátního povědomí se dostalo především v souvislosti s protesty proti stavbě jaderné elektrárny Temelín a po roce 1993 se stalo jejím dominantním aktérem (Císař, 2008: 68). Přestože odpor proti jaderné energetice zůstal jedním z hlavních programových bodů hnutí, otázka lesů a především NPŠ byla v posledních letech patrně

nejviditelnější oblastí činnosti. Hnutí DUHA se na Šumavě dlouhodobě angažuje a usiluje o rozšíření bezzásahových zón na 50 % území tak, aby NP Šumava zůstal národním parkem nejen podle české legislativy, ale hlavně podle podmínek Mezinárodního svazu ochrany přírody. Přestože ve svých informačních materiálech hnutí uvádí, že existence národního parku je příležitostí pro místní obce, zcela jasně deklaruje, že hlavním cílem NP je ochrana přírody a veškeré další činnosti mají být tomuto cíli podřízeny (Hnutí DUHA, s.d.).

V problematice Šumavy se angažuje i sdružení Calla, které obecně usiluje o ochranu životního prostředí v regionu jižních Čech (Calla, s.d.). Jeho hlavní činností je kromě informování veřejnosti o vybraných kauzách v oblasti i provozování ekologické poradny. Na celostátní úrovni není hnutí příliš viditelné, na druhou stranu jde o sdružení, které má na rozdíl od Hnutí DUHA relativně korektní vztahy s představiteli místních samospráv.

Dalším ze sdružení, která usilují o národní park, kde je na prvním místě ochrana přírody, je platforma ŠumavaPro, které vzniklo na protest proti jmenování Jana Stráského ředitelem NPŠ. Hnutí se angažovalo především prostřednictvím mediálních výstupů svých členů, nejvýraznějším počinem byla výzva „K záchraně Národního parku Šumava“, ke které se kromě přibližně čtyř tisíc příznivců připojili i další nevládní organizace a představitelé akademické sféry (Ekolist, 2011).

Vedle výše jmenovaných sdružení se ve sporu angažují i hnutí, která usilují o ochranu šumavských lesů i za cenu lidských zásahů. Nejviditelnější jsou Zachraňme Šumavu a Šumava 21. Zachraňme Šumavu je občanské sdružení spojené se senátorem Tomášem Jirsou, které usiluje o ochranu přírody i kulturního a historického dědictví oblasti (Zachraňme Šumavu, s.d.). Sdružení ve spolupráci se Svazem obcí NPŠ připravilo putovní výstavu na podporu správy parku, dále iniciovalo petici „Zachraňme Šumavu“ na podporu zásahu proti kůrovci, kterou v době předání podepsalo přes 13 tisíc signatářů (Ekolist, 2011). Šumava 21 – sdružení pro záchranu lesů Šumavy pak usiluje o ochranu území prostřednictvím uplatňování lesnických postupů. Činnost sdružení má těžiště jednak v informování veřejnosti prostřednictvím článků a publikací, jednak v pořádání konferencí a seminářů (Šumava 21, 2008).

Politické strany

K otázce sporu o NPŠ se samozřejmě vyjadřují i politické strany. V případě ČSSD dokonce existuje ekologická platforma Zvonečník, ke které se mimo jiné hlásí i současný předseda Bohuslav Sobotka, expremiér, bývalý stínový ministr životního prostředí a šéfporadce premiéra Sobotky Vladimír Špidla a členové současné vlády Michaela Marksová-Tominová, Jiří Dienstbier a Lubomír Zaorálek. Z poslanců reprezentuje tento proud Robin Böhnisch, který se podílel na již zmíněném pozměňovacím návrhu zákona o NP Šumava (PS PČR, 2013a). Zvonečník navíc patří mezi podporovatele platformy Šumava Pro (Zvonečník, 2012). Druhý názorový proud, který zdůrazňuje historickou přítomnost člověka na Šumavě, je reprezentován hlavně hejtmany a regionálními poslanci.

V případě strany TOP 09 je podobně jako u ČSSD pozorovatelný rozdíl mezi regionálními politiky a vedením strany. Příkladem může být plzeňská organizace TOP 09, která uveřejnila dokument „9 tezí o Šumavě“, kde se snaží o kompromisní řešení, které by na jedné straně zvětšilo a zcelilo území I. zón, ale zároveň umožnilo rozvoj obcí. Klíčovým prvkem je podle dokumentu přijetí zákona o NP Šumava (TOP 09, s.d.). Expert TOP 09 na životní prostředí Bedřich Moldan ale sám uvádí, že v této otázce je strana nejednotná: *„TOP 09 má na Šumavu názor jen ve velmi obecné rovině, hlouběji v tuhle chvíli nejsme schopni jít. Podle mě je nejlepší varianta, nechat Šumavu bez zákona“* (TOP 09, 2013). Příznivcem bezzásahovosti je pak bývalý předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg, který se i postojem k situaci na Šumavě vymezil v prezidentské volbě proti Miloši Zemanovi (Janouš, 2013).

Hnutí ANO se před volbami k otázce Šumavy příliš nevyjadřovalo, s nástupem ministra Brabce se ale ukázalo jisté rozštěpení, když někteří poslanci podpořili místní starosty (Hornoplánské listy, 2014) a ministr vzápětí odmítl senátní návrh zákona (MŽP, 2014).

Naopak poměrně jednotně vystupují komunisté, kteří se v posledním volebním programu odvolávali na principy udržitelného rozvoje, i když bez odkazu na konkrétní případy (KSČM, 2013). K problematice se dlouhodobě vyjadřovala stínová ministryně životního prostředí a nynější europoslankyně Kateřina Konečná, která podporovala Chalupův návrh zákona o NP Šumavě (ČT, 2013). Vzhledem k charakteru strany není překvapením, že strana jednotně podporuje takovou správu oblasti, která umožní rozvoj místních samospráv a nárůst počtu pracovních míst (KSČM, 2011).

Spiše jednotně vystupuje i ODS, která se ke svému návrhu zákona o NPŠ hlásila i po rozpuštění Poslanecké sněmovny a kloní se k takové správě oblasti, která kromě ochrany přírody umožní i rozvoj obcí (ODS, 2013). Výrazně ve prospěch místních samospráv a lesnické koncepce parku vystupuje například českokrumlovský senátor Tomáš Jirsa.

Strana zelených (SZ) sice není přítomna v Poslanecké sněmovně, v době účasti ve vládě ale v konfliktu okolo NPŠ aktivně vystupovala a zároveň jde o jedinou tuzemskou relevantní ekologickou stranou. SZ je v otázce šumavského NP názorově konzistentní a jednotná. Drobnou výjimkou byla kauza okolo základního sdružení Plzeň 2, které ve svém stanovisku odsoudilo blokádu Na Ztraceném a podpořilo asanaci napadených smrků, načež mu byla pozastavena činnost (NPŠ, 2011b). Přestože šlo o akci pouze několika jednotlivců, byla poměrně výrazně vnímána ze strany médií, čehož využila Správa NP. Strana zelených již ze své podstaty jednoznačně podporuje ekologickou koncepci správy území NP. K Šumavě se ve volebním programu explicitně nevyjadřuje, v dokumentu „10 neodkladných úkolů ministra Brabce a 5 doporučení k tomu“ požaduje *„řešit situaci v Národním parku Šumava – odvolat nekompetentní vedení a připravit zákon, který rozšíří a zcelí zóny vyhrazené pro divokou přírodu“* (Žáček, 2014). Strana zelených byla minulou Správou NP i většinou místních samospráv vnímána dosti negativně, neboť právě za působení Martina Bursíka na resortu životního prostředí došlo k vyhlášení bezzásahových oblastí i na území II. zón (MŽP, 2008).

Vlády, ministři, členové parlamentu

Roli jednotlivých vlád a ministrů v konfliktu dobře ilustruje především diskuze okolo zákona o NPŠ, který by podle většiny samospráv i části politických představitelů a nevládních organizací, na rozdíl od zákona o ochraně přírody, lépe odpovídal specifčnosti Šumavy v tom smyslu, že NP se nachází v intravilánech obcí.

Nejblíže k přijetí měl návrh ministra pro životní prostředí Tomáše Chalupy, jehož projednávání skončilo ve druhém čtení v důsledku rozpuštění Poslanecké sněmovny v létě 2013. Kromě této verze existoval v posledních letech ještě návrh předložený Zastupitelstvem Plzeňského kraje a ve finální fázi i komplexní pozměňovací návrh několika poslanců. I tato roztržičnost vypovídá o tom, že neexistuje jednotný názor, jak konflikt na Šumavě vyřešit.

O vládním návrhu zákona se často starostové vyjadřovali jako o kompromisu mnoha stran. Z vyjádření environmentalistů je ale zřejmé, že i přes účast občanských sdružení na jednání šlo o návrh, který vycházel vstříc hlavně samosprávám a současné Správě NPŠ, nejvyhrocenější vyjádření dokonce mluvila o tom, že návrh národní park fakticky ruší (Hnutí DUHA, 2013). Největší spory se vedly o možnosti zasahování v I. zónách a o rozsah těchto zón, případně časovém výhledu převodu území do bezzásahového režimu.

Právě otázka návrhu zákona o NPŠ vedla ke sporům uvnitř vlády i uvnitř samotných stran. ODS, která se snažila profilovat jako strana, jež spor na Šumavě vyřeší, se dostala do konfliktu s TOP 09 především v otázce bezzásahovosti v I. zónách. V hlasování nakonec TOP 09 zákon podpořila, naopak roztržičněná zůstala strana LIDEM, přestože její tehdejší ministr pro místní rozvoj Kamil Jankovský vystupoval pro to, aby byla zastavěná území obcí z národního parku vyjmuta (Kopecký, 2013).

O znovuotevření otázky zákona o NPŠ se v dubnu 2014 pokusila skupina senátorů, která předložila návrh, na němž pracoval ministr životního prostředí úřednické vlády Podivínský a který vycházel z již diskutovaných návrhů Nečasovy vlády a Zastupitelstva Plzeňského kraje (Ekolist, 2014). Tato iniciativa vedla spolu se změnou na postu ředitele NP k výraznému oživení diskuze o Šumavě a vzniku nových petic a sdružení.

Prezidenti republiky

Do diskuze o NPŠ se kromě představitelů obcí, politických stran a parlamentu zapojili i všichni dosavadní prezidenti. Přestože šlo obvykle pouze o symbolickou podporu určité strany sporu, která nevýstila v žádná konkrétní opatření, byla jim věnována poměrně velká pozornost. Jejich role je tedy především v otevírání společenské debaty, neboť vyjádření se velmi rychle objevují v celostátních médiích.

Tímto způsobem se po několika měsících relativního klidu znovu v dubnu 2014 dostala do popředí otázka člověka v národním parku. V souvislosti se změnou na postu ředitele Správy NP se ve prospěch obcí vyjádřil prezident Miloš Zeman: „*Ve světě je mnoho míst,*

kteřá žijí z turistického ruchu, a Šumava by mohla být jedním z nich. Pokud by tetřev hlušec a datlík tříprstý nebyli považováni za nejdůležitější obyvatele Šumavy. Proto jsem řekl panu ministrovi, že budu podporovat jakékoliv řešení, které bude ve prospěch obyvatel šumavských obcí“ (Hrdina, 2014). Nejde o první podobné vyjádření; již v roce 2009 Zeman z pozice premiéra odsoudil tehdejší vedení NP kvůli nezasahování v době kůrovcové kalamity (Ihned.cz, 2009). Na základě těchto postojů vyjádřil Zemanovi před prezidentskou volbou podporu tehdejší ředitel Správy NP Jiří Mánek (Mánek, 2013).

Podobně ve vztahu k Šumavě vystupoval i Václav Klaus, který podporoval ve vedení parku Jana Stráského a již tradičně se ostře vymezoval proti environmentálním aktivistům (Škodová, 2011). Při své návštěvě na šumavském Poledníku uvedl: „Turista je důležitá osoba, ale dominantní jsou lidé, kteří tady žijí a pracují a myslím, že udělat z toho mrtvé území je tragická cesta“ (Kojan, 2011). Svoji podporu zásahům v NP vyjádřil i podpisem petice „Za zdravou Šumavu“ (Jeřábková & Zimmerlová, 2009). Václav Klaus je zároveň známým příznivcem projektu lanovky na Hraničník, kterou podporoval již jako premiér. Ve funkci prezidenta se pak pokoušel prosadit myšlenku většího rozvoje, a to formou schůzek s ministry, uzavíráním deklarací a sestavováním expertních komisí, které měly problematiku řešit (Baroch, 2009).

Ze všech prezidentů se nejméně angažoval Václav Havel. Již mimo úřad ale podpořil podpisem petice platformu Šumava Pro a postavil se proti kácení stromů napadených kůrovcem (ČT, 2011).

Závěr

Než se pokusíme vysledovat přítomnost štěpení podle v úvodu zmíněné koncepce Bartoliniho a Maira, je nutné vzít v úvahu, že koncept je původně určen pro celostátní úroveň. Při sledování projevů je třeba zohlednit specifika lokální úrovně, a to zejména v rovině organizační, která s ohledem na původní kontext použitého teoretického rámce představuje nejproblematictější rovinu. Přestože konflikt má svoje organizační vyjádření, nedochází přímo k formování stranického systému. Připustíme-li, že s ohledem na použití primárně na lokální úrovni může organizační aspekt nabývat i jiné podoby, než je vznik politických stran, lze najít hned několik projevů štěpení. Jedná se v první řadě o formování zájmových skupin a sdružení hájících zájmy akterů všech možných postojů, což odpovídá tezi o politizaci sociálních skupin zmíněnou v úvodu článku. Významný je v tomto směru Svaz obcí Národního parku Šumava, který byl přizván k jednání o podobě zákona, výrazně se ale v konfliktu profilují i další sdružení, na straně environmentalistů je dominantním aktérem Hnutí DUHA.

Empirický aspekt, tedy pozorovatelné projevy sporu, je v tomto případě reprezentován poměrně širokou škálou akcí a jednání od pouhých vyjádření postojů či petic přes shromáždění a demonstrace po fyzické blokády. Významnou roli v této oblasti hrají média, díky

kterým se sledované události objevují v povědomí i mimo oblast NPŠ a okolí. Podstatné při zkoumání projevů na celostátní úrovni je potom zejména to, že tyto události probíhají za účasti významných státních představitelů, promítají se do programů politických stran a v určitých případech znamenají i rozpor uvnitř vládnoucí koalice.

Nejméně problematická je normativní rovina zvolené definice. Z vyjádření i chování představitelů obou pólů je patrné zcela odlišné chápání problematiky. Postmateriální postoje jsou zastoupeny v upřednostňování ochrany přírody a nezasahování i za cenu omezení ekonomického rozvoje, materiální naopak volají po zabezpečení obyvatel, tj. po pracovních místech, rozvoji samospráv a po aktivním přístupu v péči o okolní přírodní prostor. V tomto ohledu je patrný i odlišný časový horizont, se kterým jednotliví aktéři pracují – samoobnovovací funkci lesa v dlouhodobém horizontu nezpochybňují ani příznivci lesnické koncepce, pro většinu představitelů samospráv je ale nepředstavitelné, že by obnova porostu bez podpůrných zásahů trvala několik desítek let. Všechny roviny štěpení pak ilustruje následující tabulka:

Tabulka 5: Aspekty štěpení podle Bartoliniho a Maira

	materiální postoje	postmateriální postoje
normativní aspekt	národní park jako příležitost pro region; zabezpečení pracovních míst; v péči o přírodu preferovaná lesnická koncepce	ochrana přírody i za cenu omezení rozvoje; v péči o přírodu preferovaná ekologická koncepce
empirický aspekt	petice, demonstrace, blokády, zásahy proti aktivistům, rozštěpení stran, rozštěpení koalic, žaloby na Ministerstvo životního prostředí	
organizační aspekt	vznik Svazu obcí Národního parku Šumava; vznik občanských sdružení; převzetí otázky do agendy již existujících zájmových sdružení/nevládních organizací	vznik environmentálních občanských sdružení; převzetí otázky do agendy již existujících zájmových sdružení/nevládních organizací

Zdroj: Autorka.

Při analyzování postojů jednotlivých aktérů se zároveň ukazuje, že projevy štěpení se mění na jednotlivých úrovních politického systému. Přestože všechny samosprávy nezástávají stejný postoj, jde stále o nejednotnější aktéry, což dokládá i zapojení většiny z nich v zájmovém sdružení, naopak v postojích některých stran je zřetelný rozpor mezi jejich vedením a představiteli ukotvenými v krajích a obcích. Toto pozorování vede k uvažování o hypotéze, že postmateriální štěpení prochází vertikálně uvnitř stran a spíše mezi úrovněmi. Kromě štěpení uvnitř politických stran lze potom do projevů na úrovni politického

systému zařadit i přítomnost sdružení a hnutí, která svou činnost odvozují od konfliktu na jednání o budoucím uspořádání, vnášení tématu NPŠ do veřejné diskuze ze strany významných politických představitelů nebo významnou participaci občanů na akcích spojených s konfliktem (demonstrace, setkání...) i mimo region.

Určitým limitem zvoleného přístupu je jednak míra uzavřenosti sociálních skupin, se kterou ve svém přístupu počítají Bartolini a Mair, jednak otázka, nakolik postoje volených představitelů obcí korespondují s postoji obyvatel. Řešením prvního problému je hledání dalších přístupů, které se zabývají možnostmi aplikací konceptu štěpení i v současné době, jež je charakterizována výrazně větší sociální mobilitou než období vzniku původního konceptu. Druhý problém je pak spíše námětem pro budoucí výzkumníky.

Poznámky /

- 1 V článku je záměrně používán výraz „environmentální“, namísto častěji se vyskytujícího „ekologický“. Důvodem je chápání slova ekologie v užším smyslu slova, tedy jako vědy o vztahu organismů a prostředí. Pro popsání hnutí a organizací, jejichž hlavní činností je ochrana životního prostředí, je dána přednost pojmu environmentální.
- 2 Podle „Podkladu pro zajištění tvorby Krajinného integrovaného plánu rozvoje Regionu Národního parku Šumava“ jsou jádrové obce ty, které leží 100 % svého území v NP. Hraniční obce popisuje zmíněný materiál jako obce, které „*leží na hranici Národního parku a marketingově jsou jeho vstupními branami*“ (NPŠ, s.d.: 14). Zbývajících 11 samospráv je zařazeno mezi okrajové obce, které leží v NPŠ pouze částí správního území. Rozdělení hraničních a okrajových obcí je tedy vedeno spíše potenciálem místa v oblasti cestovního ruchu než přesnou rozlohou území spadajícího pod NP.
- 3 Výběr na základě mediální rešerše prostřednictvím nástroje Newton Media Search.
- 4 Chráněná krajinná oblast Šumava byla na území 168 654 ha vyhlášena výnosem Ministerstva školství a kultury č. 53855/63 již 27. 12. 1963.
- 5 Prostor je ponechán čistě přírodním procesům.
- 6 V péči o les se v případě kalamit apod. uplatňují lesnické postupy, např. vykácení stromů napadených kůrovcem nebo odstranění náletových dřevin z mladého lesa.
- 7 Na území 22 obcí dnes žije přibližně 16 tisíc obyvatel, což odpovídá hustotě zalidnění 13 obyv./km². V obcích, které leží celým svým správním územím v NP, je toto číslo pouze 2 obyv./km². Přitom počty obyvatel ve většině obcí klesají a zároveň dochází ke stárnutí jejich populace.
- 8 Region byl oblíbeným turistickým a rekreačním cílem už před 2. světovou válkou, zároveň zde fungovalo velké množství menších průmyslových dílen vlastněných především Němci. Dominantním zdrojem obživy bylo ale lesnictví a dřevozpracující průmysl. Odsunem Němců a zřízením hraničního pásma bylo místní hospodářství zlikvidováno a v dalších 40 letech byly hlavními zaměstnavateli lesní závody a armáda. Na předválečné využívání prostoru nebylo možné po roce 1990 navázat z mnoha důvodů: na útlum dřevozpracujícího průmyslu mělo samozřejmě největší vliv vyhlášení NP, nelze opomenout ani výraznou proměnu sídelní struktury i složení obyvatelstva.

- 9 Tento jev se týká spíše jádrových obcí NP (rozhovory s představiteli obcí Horská Kvilda, Modrava, Srní).
- 10 Jednotlivá pracoviště Správy NP a CHKO jsou umístěna ve Vimperku, Kašperských Horách a Horní Plané, záležitosti spadající pod obce s rozšířenou působností pak řeší pracoviště ve Vimperku, Sušici, Klatovech, Prachaticích a Českém Krumlově.
- 11 Na tento problém v rozhovoru z 27. 1. 2014 upozorňuje například starosta Horní Plané: „*To je ten základní problém, my dneska nemůžeme udělat územní plánovací dokumentaci takovou, jako v normálním území.*“
- 12 Pro úplnost je vhodné dodat, že zbývající čtyři starostové nehodnotí působení stávajícího ředitele přímo negativně. Častěji ho nehodnotí vůbec, a to ze dvou hlavních důvodů – část starostů je na svém postu relativně krátce, a proto se vyhýbá jednoznačným soudům; druhá část naopak vykonává úřad již několik volebních období a vzhledem k minulým zkušenostem jsou spíše skeptičtí.
- 13 Jak Svaz obcí NPŠ, tak Hnutí DUHA se snažily podložit svoje kroky průzkumy veřejného mínění. Bleskový průzkum pro Svaz obcí NPŠ zpracovala agentura SANEP a došla k závěru, že 68,3 % dotázaných souhlasí s kácením napadených stromů a 66,5 % respondentů nevěří, že napadený les má schopnost se sám obnovit. Průzkum pro Hnutí DUHA zpracovala společnost Focus, je ale nutné upozornit, že otázky pokládané respondentům se v obou průzkumech liší, a lze tedy srovnávat pouze některé z nich. Zároveň se liší období, kdy byl průzkum proveden; v prvním případě šlo o přelom července a srpna, tedy dobu, kdy byla blokáda v plném proudu, v druhém případě šlo o polovinu září. Z výzkumu společnosti Focus vyplynulo, že v obecné rovině podporuje vedení parku 44 % dotazovaných, 50 % dotazovaných potom souhlasí s tvrzením, že „*V Národním parku Šumava by se mělo zasahovat proti kůrovci, i když při kácení kůrovcem napadených stromů vzniknou velkoplošné holiny.*“. Zajímavý je především způsob interpretace výsledků obou průzkumů, kdy obě strany zdůrazňovaly podporu veřejnosti právě pro jejich způsob řešení.
- 14 Ustavující schůze svazu proběhla v březnu 2007 za účasti 13 obcí, čímž došlo k nahrazení původního Výboru obcí Národního parku Šumava. Svaz obcí NPŠ zdůrazňuje především historickou přítomnost člověka na Šumavě, což je explicitně uvedeno i v aktuálním oficiálním informačním materiálu: „*V národním parku vedle sebe stojí a jsou si zcela rovny dva veřejné zájmy vyplývající ze zákona o obcích a zákona o ochraně přírody a krajiny.*“ (Svaz obcí NPŠ, s.d.).

Seznam zdrojů /

- Baroch, P. (2009) Kraj oživuje plán Klausovy sjezdovky na Šumavě (Aktuálně.cz). *Ministerstvo životního prostředí*, 7. 5. 2009. Online: http://www.mzp.cz/cz/articles_aktualne090507boletice [1. 5. 2014].
- Bartolini, S., Mair, P. (1990) *Identity, Competition and Electoral Availability: The Stabilisation of European Electorates 1885–1985*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bičík, I., Perlín, R. (2010) *Lokální rozvoj na Šumavě*. Vimperk: Správa NP a CHKO.
- Blume, L., Sack, D. (2008) Patterns of Social Capital in West German Regions. *European Urban and Regional Studies*, 15(3), 229–248.

Bornschieer, S. (2009) Cleavages Politics in Old and New Democracies. *Living Review in Democracy*, 1. Online: <https://www.lrd.ethz.ch/index.php/lrd/article/view/lrd-2009-6/18> [20. 4. 2014].

Bornschieer, S. (2010) The New Cultural Divide and the Two-Dimensional Political Space in Western Europe. *West European Politics*, 33(3), 419–444.

Březinová, M. (2011) Jihočeští radní schválili lanovku v první zóně Národního parku Šumava. *iDnes.cz*, 31. 8. 2011. Online: http://zpravy.idnes.cz/jihocesti-radni-schvalili-lanovku-v-prvni-zone-narodniho-parku-sumava-1mc-/domaci.aspx?c=A110831_195150_budejovice-zpravy_brm [20. 4. 2014].

Calla (s.d.) O Calle. *Calla*. Online: http://calla.cz/index.php?path=hl_stranka&php=5_ocalle.php [21. 4. 2014].

Calla (2014) Posudek ukončil projekt lanovky – lyžovat se na Hraničnicku nebude. *Calla*, 31. 3. 2014. Online: http://calla.cz/index.php?path=hl_stranka/tiskovky/2014&php=tz140331.php [20. 4. 2014].

Císař, O. (2008) *Politický aktivismus v České republice: Sociální hnutí a občanská společnost v období transformace a evropeizace*. Brno: CDK.

ČT (2011) Klaus pro kácení – Havel pro divokou přírodu. *Česká televize*, 9. 4. 2011. Online: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/120671-klaus-pro-kaceni-havel-pro-divokou-prirodu/> [1. 5. 2014].

ČT (2013) Komunisté pomohli vládě se sporným zákonem o Šumavě. *Česká televize*, 9. 5. 2013. Online: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/226281-komuniste-pomohli-vlade-se-spornym-zakonem-o-sumave/> [22. 4. 2014].

Dalton, R. J., Flanagan, S. C. /eds./ (1984) *Electoral Change in Advanced Industrial Democracies: Realignment or Dealignment?* Princeton: Princeton University Press.

Dohnal, T., Hubený, P., Jablonská, L., Löw, J., Novák, J., Zimová, E. (2010) *Krajina Národního parku Šumava: Urbanistický a architektonický manuál NPŠ*. Vimperk: Správa NPŠ.

Doležal, M. (2010) Exploring the Stabilization of a Political Force: The Social and Attitudinal Basis of Green Parties in the Age of Globalization. *West European Politics*, 33(3), 534–552.

Doležal, M. (2012) Participation and Party Choice: Comparing the demand-side of the new cleavages across arenas. In Kriesi, H. et al.: *Political Conflict in Western Europe*, 67–95. Cambridge: Cambridge University Press.

Eggert, N., Giugni, M. (2015) Does the Class Cleavage Still Matter? The Social Composition of Participants in Demonstrations Addressing Redistributive and Cultural Issues in Three Countries. *International Sociology*, 30(1), 21–38.

Ekolist (2011) Šumava rozděluje občany: podepisují petice a píšou Nečasovi. *Ekolist.cz*, 2. 8. 2011. Online: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/sumava-rozdelila-obcany-podepisuji-petice-a-pisou-necasovi> [20. 4. 2014].

- Ekolist (2013) Ministerstvo podalo kasační stížnost proti rozsudku soudu o Modrém sloupu. *Ekolist.cz*, 24. 7. 2013. Online: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/ministerstvo-podalo-kasacni-stiznost-proti-rozsudku-soudu-o-modrem-sloupu> [20. 4. 2014].
- Ekolist (2014) Senátoři předložili vlastní zákon o Národním parku Šumava. *Ekolist.cz*, 3. 4. 2014. Online: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/senatori-predlozili-vlastni-zakon-o-narodnim-parku-sumava> [20. 4. 2014].
- Flanagan, S., Lee, A. R. (2003) The New Politics, Culture Wars, and The Authoritarian-Libertarian Value Change in Advanced Industrial Democracies. *Comparative Political Studies*, 36(3), 235–270.
- Henjak, A. (2010) Political Cleavages and Socio-economic Context: How Welfare Regimes and Historical Divisions Shape Political Cleavages. *West European Politics*, 33(3), 474–504.
- Hloušek, V., Kopeček, L. (2004) *Konfliktní demokracie: Moderní masová politika ve střední Evropě*. Brno: Masarykova univerzita.
- Hloušek, V. (2007) Koncept konfliktních linií a problematika evropské integrace. *Sociologický časopis*, 43(2), 361–378.
- Hnutí DUHA (s.d.) Petice za dobrý zákon o Národním parku Šumava. *Hnutí DUHA*. Online: <http://hnutiduha.cz/petice/> [20. 4. 2014].
- Hnutí DUHA (2009) Šumava deset let po mírumilovné blokadě kácení v Trojmezenském pralese. *Hnutí DUHA*, 3. 11. 2009. Online: <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/sumava-deset-let-po-mirumilovne-blokade-kaceni-v-trojmezenskem-pralese> [20. 4. 2014].
- Hnutí DUHA (2013) Ministr Chalupa předložil vládě zákon o Šumavě, který je dle právníků UK věcně i právně zcela vadný. *Hnutí DUHA*, 23. 4. 2013. Online: <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/ministr-chalupa-predlozil-vlade-zakon-o-sumave-ktery-je-dle-pravniku-uk-vecne-i-pravne> [25. 4. 2014].
- Hnutí DUHA (2014a) Nová studie: Ekonomické dopady rozdílné péče o NP Šumava. *Hnutí DUHA*, 20. 1. 2014. Online: <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/nova-studie-ekonomicke-dopady-rozdilne-pece-o-np-sumava>. [20. 3. 2014].
- Hnutí DUHA (2014b) Přelomový soudní rozsudek: Občanská blokáda nezákonného kácení na Šumavě byla oprávněnou poslední možností, jak zabránit úřední zvůli. *Hnutí DUHA*, 27. 1. 2014. Online: <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/prelomovy-soudni-rozsudek-obcanska-blokada-nezakonneho-kaceni-na-sumave-byla-opravnenu> [20. 4. 2014].
- Hornoplánské listy (2014) Poslanci ANO podporují šumavské starosty a lanovku na Hraničník. *Hornoplánské listy*, březen 2014. Online: <http://www.horniplana.cz/clanek.php?id=830> [22. 4. 2014].
- Hrdina, K. (2014) Kůrovec nebude mít po změně vedení Šumavy pré, ujistil ministr Zemana. *iDnes.cz*, 29. 4. 2014. Online: http://budejovice.idnes.cz/ministr-brabec-a-prezident-o-sumave-d61-/budejovice-zpravy.aspx?c=A140429_143754_budejovice-zpravy_khr [30. 4. 2014].
- Charvát, J. (2014) Lunapark ze Šumavy nebude. *Lidové noviny*, 28. 3. 2014. Online: <http://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-lesnictvi/lunapark-ze-sumavy-nebude-lidove-noviny> [20. 4. 2014].

- Ihned.cz (2009) Zeman: Kůrovec na Šumavě udělal škodu za 32 miliard Kč. *Ihned.cz*, 5. 9. 2009. Online: <http://zpravy.ihned.cz/c1-38236120-zeman-kurovec-na-sumave-udelal-skodu-za-32-miliard-kc> [30. 4. 2014].
- Ihned.cz (2011) Kácení na Šumavě končí, místní zdrželi blokádu aktivistů pomocí traktorů. *Ihned.cz*, 8. 8. 2011. Online: <http://zpravy.ihned.cz/c1-52525670-kaceni-na-sumave-konci-mistni-zdrzeli-blokadu-aktivistu-pomoci-traktoru> [20.4.2014].
- Inglehart, R. (1971) The Silent Revolution in Europe: Intergenerational Change in Post-Industrial Societies. *The American Political Science Review*, 65(4), 991–1017.
- Inglehart, R. (1977) *The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics*. Princeton: Princeton University Press.
- Inglehart, R. (1997) *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. Princeton: Princeton University Press.
- Janouš, V. (2013) Prezidentští kandidáti rozdělili Šumavu názory na boj s kůrovcem. *iDnes.cz*, 23. 1. 2013. Online: http://zpravy.idnes.cz/prezidentsti-kandidati-rozdelili-sumavu-nazory-na-kurovce-p4h-/domaci.aspx?c=A130122_114839_budejovice-zpravy_sou [22. 4. 2014].
- Janouš, V. (2014a) Lanovka na Hraničnicku na Šumavě ohrozí tetřevy, píše se v posudcích. *iDnes.cz*, 1. 4. 2014. Online: http://budejovice.idnes.cz/posudky-nedoporucuji-stavbu-lanovky-na-hranicnik-na-sumave-pqh-/budejovice-zpravy.aspx?c=A140401_2052044_budejovice-zpravy_jkr [20. 4. 2014].
- Janouš, V. (2014b) Odvolání šéfa šumavského parku vyvolalo odpor, Zeman si pozval ministra. *iDnes.cz*, 28. 4. 2014. Online: http://budejovice.idnes.cz/jan-veleba-svolal-setkani-na-podporu-jiriho-manka-fbs-/budejovice-zpravy.aspx?c=A140428_113155_budejovice-zpravy_khr [1. 5. 2014].
- Janout, F. (2014) Z Modravy na Modrý sloup a Luzný. *Modrava*. Online: <http://www.sumavanet.cz/modrava/fr.asp?tab=snet&id=5541&burl=> [20. 4. 2014].
- Jeřábková, P., Zimmerlová, L. (2009) Klaus jako první podepsal petici za razantní boj s kůrovcem na Šumavě. *iDnes.cz*, 27. 8. 2009. Online: http://zpravy.idnes.cz/klaus-jako-prvni-podepsal-petici-za-razantni-boj-s-kurovcem-na-sumave-123-/domaci.aspx?c=A090827_112202_domaci_pje [1. 5. 2014].
- Kitschelt, H., McGann, A. J. (1995) *The Radical Right in Western Europe. A Comparative Analysis*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Klos, Č. (2013) Dejmalo za šumavskou stopou. *Česká pozice*, 14. 10. 2013. Online: <http://www.ceskapozice.cz/domov/ekologie/dejmalova-cena-sumavskou-stopou> [20. 4. 2014].
- Knutsen, O. (2010) The Regional Cleavage in Western Europe: Can Social Composition, Value Orientations and Territorial Identities Explain the Impact of Region on Party Choice? *West European Politics*, 33(3), 553–585.
- Kojan, D. (2011) Klaus na Šumavě podpořil zásahy proti kůrovci. *Deník*, 14. 6. 2011. Online: http://www.denik.cz/z_domova/klaus-na-sumave-20110614.html [30. 4. 2014].

- Kopecký, J. (2013) Ministry rozdělila Šumava. Schwarzenberg odmítá kácení v první zóně. *iDnes.cz*, 22. 4. 2013. Online: http://zpravy.idnes.cz/do-vlady-miri-zakon-o-sumave-ministri-se-prou-o-zasahy-proti-kurovci-1i0-/domaci.aspx?c=A130422_115955_domaci_kop [20. 4. 2014].
- Kriesi, H. (2010) Restructuration of Partisan Politics and the Emergence of a New Cleavage Based on Values. *West European Politics*, 33(3), 673–685.
- Kriesi, H. et al. (2006) Globalization and Transformation of the National Political Space: Six European Countries Compared. *European Journal of Political Research*, 45(6), 921–956.
- Kriesi, H. et al. (2008) *Western European Politics in the Age of Globalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- KSČM (2011) Otázka pro V. Filipa: J. Stráský ředitelem NP Šumava. *Komunistická strana Čech a Moravy*, 17. 2. 2011. Online: <http://www.kscm.cz/z-medii/53959/otazka-pro-v-filipa-j-strasky-reditelem-np-sumava?previev=archiv> [21. 4. 2014].
- KSČM (2013) Program pro budoucnost 2013. *Komunistická strana Čech a Moravy*. Online: <http://www.kscm.cz/volbyprogram2013.htm> [22. 4. 2014].
- Lijphart, A. (1981) Political Parties: Ideologies and Programs. In Butler, D., Penniman, H., Ranney, A. (eds) *Democracy at the Polls: A Comparative Study of Competitive National Elections*. Washington: American Enterprise Institute for Public Policy Research.
- Lijphart, A. (1999) *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*. New Haven: Yale University Press.
- Lipset, S. M., Rokkan, S. (1967) *Cleavage structures, party systems and voter alignments: An introduction*. New York: Free Press.
- Maor, M. (1997) *Political Parties and Party Systems: Comparative Approaches*. London: Routledge.
- Mánek, J. (2013) Šumava zelená, nebo sežraná kůrovcem. *Ihned.cz*, 16. 1. 2013. URL: https://ihned.cz/c3-59134250-000000_d-59134250-sumava-zelena-nebo-sezrana-kurovcem [30. 4. 2014].
- MF DNES (1999) Policie poprvé zasáhla proti účastníkům blokády na Šumavě. *Mladá fronta DNES*, 7. 8. 1999. Online: <http://mediasearch.newtonmedia.cz.ezproxy.is.cuni.cz/news.php?uqid=ACC3D20B-F898-4E6A-9829-62A3FAB6672D&q=&qt=&qsmpl=%9Aumava-&qsr=&qsc=&qq=> [20. 4. 2014].
- Moreno, A. (1999) *Political Cleavages. Issues, Parties and the Consolidation of Democracy*. Boulder: Westview Press.
- Musilová, K. (2014) *Národní park Šumava a zájmy municipalit na jeho území: případ postmateriálních cleavages?* Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze, diplomová práce.
- MŽP (2008) Ministr Bursík zamítl rozklad šumavských obcí. *Ministerstvo životního prostředí*, 8. 4. 2008. Online: http://www.mzp.cz/cz/news_tz080408sumava [22. 4. 2014].

MŽP (2014) Reakce MŽP na senátní návrh Zákona o Národním parku Šumava. *Ministerstvo životního prostředí*, 22. 4. 2014. Online: http://www.mzp.cz/cz/news_140422_Reakce_MZP [22. 4. 2014].

Nařízení vlády č. 163/1991 Sb. Online: http://www.npsumava.cz/gallery/3/971-narizeni163_92.pdf. [30. 3. 2014].

Nedvěd, J. (2011) Šumavské Prášily se těší na Klause. Lidé mu chtějí říct, že se mýlí. *iDnes.cz*, 11. 6. 2011. Online: http://zpravy.idnes.cz/sumavske-prasily-se-tesí-na-klause-lide-mu-chteji-riect-ze-se-myli-p8v-/domaci.aspx?c=A110611_1601674_plzen-zpravy_jog [16. 4. 2014].

Novotný, J. (2014) Šumavu hyzdí monstrstavby milionářů, povolení dostávají až po dokončení. *iDnes.cz*, 26. 8. 2014. Online: http://zpravy.idnes.cz/monstrozni-domy-na-sumave-dca-/domaci.aspx?c=A120825_1820736_domaci_cen. [1. 5. 2014].

NPŠ (s.d.) *Masterplán Šumava: Podklad pro zajištění tvorby Krajinného integrovaného plánu rozvoje Regionu Národního parku Šumava*. Online: http://www.npsumava.cz/gallery/16/4926-masterplan_sumava_fin.pdf [22. 4. 2014].

NPŠ (2011a) Asanace napadených stromů Na Ztraceném byla nutná. Přírodní nepřátelé si s kůrovcem v potřebné míře neporadí. *Národní park Šumava*, 24. 8. 2011. Online: <http://www.npsumava.cz/cz/1444/8645/clanek/asanace-napadenych-stromu-na-ztracenem-byla-nutna-prirodni-nepratele-si-s-kurovcem-v-potrebne-mire-neporadi/> [20. 4. 2014].

NPŠ (2011b) Stanovisko členů Strany Zelených – základní organizace Plzeň 2 k situaci v NP Šumava. *Národní park Šumava*. Online: http://www.npsumava.cz/gallery/14/4336-stanovisko_clenu_strany_zelenych.pdf [22. 4. 2014].

NPŠ (2013) „Poslední slovo ve věci otevření Modrého sloupu ještě nepadlo!“ vzkazuje Jiří Mánek. *Národní park Šumava*, 9. 7. 2013. Online: <http://www.npsumava.cz/cz/1444/9185/clanek/posledni-slovo-ve-veci-otevreni-modreho-sloupu-jeste-nepadlo-vzkazuje-jiri-manek/> [20. 4. 2014].

ODS (2013) Volební program ODS 2013. *Občanská demokratická strana*. Online: <http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program-2013.pdf> [22. 4. 2014].

Pálková, Š. (2012) Ekologové vyměnili stavbu lanovky za větší 1. zónu na Šumavě. *Lidovky.cz*, 12. 1. 2012. Online: http://www.lidovky.cz/ekologove-vymenili-stavbu-lanovky-za-vetsi-1-zonu-na-sumave-pqk-/zpravy-domov.aspx?c=A120112_121532_ln_domov_spa [20. 4. 2014].

Pelišek, A. (2003) Ministr je proti kácení v pralese. *Mladá fronta DNES*, 4. 9. 2003. Online: <http://mediasearch.newtonmedia.cz.ezproxy.is.cuni.cz/news.php?uqid=C4087959-07A9-4379-8F18-ED37A5BF2F87&q=&qt=&qsmpl=%9Aumava&qsr=&qsc=&qq=> [20. 4. 2014].

PS PČR (2013a) Komplexní pozměňovací návrh poslanců Bořivoje Šarapatky, Milana Štovička, Robina Böhnische a Viktora Paggio, kterým se mění Zákon o vyhlášení Národního parku Šumava a o změně zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. *Poslanecká sněmovna PČR*, 15. 8. 2013. Online: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=184962&pdf=1> [20. 4. 2014].

PS PČR (2013b) Zápis z jednání č. 37 (10. a 11. dubna 2013). Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. Online: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=174355> [14. 4. 2014].

- Rozhovor se starostkou Borových Lad Ing. Janou Hrazánkovou ze dne 22. 1. 2014.
- Rozhovor se starostou Horní Plané Ing. Jiřím Hůlkou ze dne 27. 1. 2014.
- Rozhovor se starostkou Horské Kvildy Mgr. Simonou Hnátkovou ze dne 2. 2. 2014.
- Rozhovor se starostkou Kašperských Hor Ing. Bohuslavou Bernardovou ze dne 15. 1. 2014.
- Rozhovor se starostou Kvildy Václavem Vostradovským ze dne 23. 1. 2014.
- Rozhovor se starostou Modravý Ing. Antonínem Schubertem ze dne 15. 1. 2014.
- Rozhovor se starostkou Nicova Lenkou Podsklanovou ze dne 16. 1. 2014.
- Rozhovor se starostou Nových Hutí Zdeňkem Váchou ze dne 22. 1. 2014.
- Rozhovor se starostou Práší Liborem Pospíšilem ze dne 17. 1. 2014.
- Rozhovor se starostou Stožce Ing. Martinem Černým ze dne 27. 1. 2014.
- Rozhovor se starostou Strážného Bc. Jiřím Vackem ze dne 24. 1. 2014.
- Rozhovor s místostarostou Volar Ing. Robertem Pročkou ze dne 27. 1. 2014.
- Rybníček, P. (1999) Správné rozhodnutí ministra Kužvarta. *Slovo*, 22. 7. 1999. Online: <http://mediasearch.newtonmedia.cz.ezproxy.is.cuni.cz/news.php?uqid=8CB4680E-3B6C-49DC-998B-1C0BB2DF3D5D&q=&qt=&qsmpl=Spr%E1vn%E9+rozhodnut%ED+ministra+Ku%9Evarta&qsr=&qsc=&qa=> [20. 4. 2014].
- Stubager, R. (2010) The Development of the Education Cleavage: Denmark as a Critical Case. *West European Politics*, 33(3), 505–533.
- Svaz obcí NPŠ (s.d.) Cíle svazu. Základní programový cíl. *Svaz obcí Národního parku Šumava*. Online: <http://www.svazobci.sumavanet.cz/svazobci/cile.asp> [22. 4. 2014].
- Škodová, H. (2011) Klaus: Největším nebezpečím pro šumavský park jsou aktivisté. *Ihned.cz*, 12. 10. 2011. Online: <http://zpravy.ihned.cz/c1-53193170-klaus-nejvetsim-nebezpecim-pro-sumavsky-park-jsou-aktiviste> [30. 4. 2014].
- Šumava 21 (2008) Kdo jsme. *Šumava 21*, 23. 6. 2008. Online: http://www.sumava21.cz/?c_id=1 [21. 4. 2014].
- Taylor, M., Rae, D. W. (1969) An analysis of cross-cutting between political cleavages. *Comparative Politics*, 1(4), 534–577.
- TOP 09 (s.d.) 9 Tezí o Šumavě. *TOP 09 Plzeňského kraje*. Online: http://www.top09.cz/files/soubory/9-tezi-o-sumave_556.pdf [22. 4. 2014]
- TOP 09 (2013) Krajíně by pomohlo zrušení ministerstva pro místní rozvoj. *TOP 09*, 16. 10. 2013. Online: <http://www.top09.cz/regiony/kralovehradecky-kraj/tiskove-zpravy/krajine-by-pomohlo-zruseni-ministerstva-pro-mistni-rozvoj-14245.html> [22. 4. 2014].
- Tóka, G. (1998) Party appeals and voter loyalty in new democracies. *Political Studies*, 46(3), 589–610.
- Tranter, B., Western, M. (2009) The influence of Green parties on postmaterialist values. *The British Journal of Sociology*, 60(1), 145–167.
- Van der Brug, W. (2010) Structural and Ideological Voting in Age Cohorts. *West European Politics*, 33(3), 586–607.

Zachraňme Šumavu (s.d) Cíle sdružení Zachraňme Šumavu. *Zachraňme Šumavu, o.s.* Online: <http://www.zachranmesumavu.cz/index.php?id=cile-sdruzeni> [21. 4. 2014].

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. *Ministerstvo životního prostředí.* Online: <http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589e7dc0591c125654b004e91c1?OpenDocument> [20. 3. 2014].

Zvonečník (2012) Podporujeme. *Zvonečník*, 4. 2. 2012. Online: <http://www.zvonecnik.es-tranky.cz/clanky/napady-a-iniciativy/podporujeme.html> [1. 5. 2014].

Žáček, J. (2014) 10 neodkladných úkolů ministra Brabce a 5 doporučení k tomu. *Strana zelených*, 10. 3. 2014. Online: <http://www.zeleni.cz/10-neodkladnych-ukolu-ministra-brabce-5-doporuceni-tomu/> [22. 4. 2014].

CZECH POLITICAL SCIENCE REVIEW

Editorial Board /

Jan Němec (Editor-in-Chief), Štěpán Drahokoupil (Executive Editor)
Ladislav Cabada, Vladimíra Dvořáková, Vlastimil Fiala, Vít Hloušek, Michal Kubát,
Zdenka Mansfeldová, Jan Outlý, Blanka Říchová, Lukáš Valeš, Milan Znoj

Editorial Advisory Board /

Marek Bankowicz (Krakow), Peter Bugge (Aarhus), Seán Hanley (London),
Petr Kopecký (Leiden), Alenka Krašovec (Ljubljana), Kevin Deegan-Krause
(Detroit), Darina Malová (Bratislava), Françoise Mayer (Prague), Jacques Rupnik
(Paris), Dieter Segert (Vienna), Jacek Sroka (Wroclaw), Tom Thieme (Chemnitz)

The journal is published since 1994 twice a year (Summer, Winter).

Price of single issue 150 CZK, annual subscription 300 CZK

Subscription order /

www.cspv.cz/index.php/en/czech-political-science-review/on-line-order

Information for authors /

www.cspv.cz/index.php/en/czech-political-science-review

The journal is provided to the editorial boards of the International Political Science Abstracts – Documentation Politique Internationale and The Central European Journal of Social Science and Humanities (CEJSH), it is also included in the databases EBSCO Political Science Complete, C.E.E.O.L. and ProQuest Political Science. The journal is indexed in the ERIH Plus database.

The journal is published by the Czech Political Science Association
W. Churchill sq. 4, 130 67 Prague 3, Czech Republic

www.cspv.cz

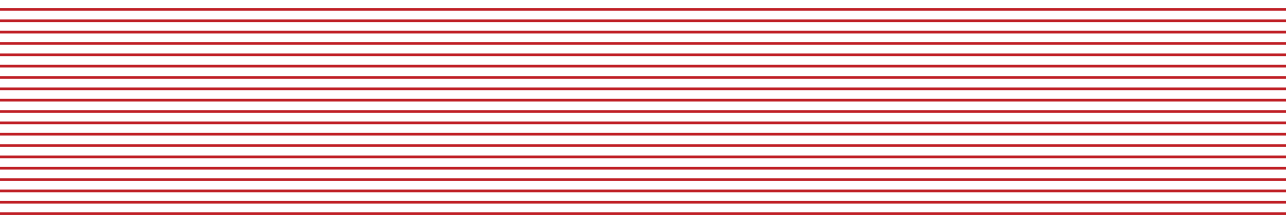
E-mail: nemecj@vse.cz

English proofreading / Jeremy Alan Garlick

The journal is financially supported by
the Academy of Sciences of the Czech Republic.

Registration number of the Ministry of Culture of the Czech Republic / MK ČR E 6999

ISSN 1211-0353



Politologická revue je odborný recenzovaný časopis zaměřený
na původní příspěvky českých i zahraničních autorů,
zprávy z vědeckého života a recenze nových knih.

The Czech Political Science Review is academic peer-reviewed
journal of political science mainly focused on original academic
contributions of both Czech and foreign authors.